

AUFFÜHRUNGEN

Szene aus »Die Liebe zu den drei Orangen«

Vorbereitung und der bangen Frage der Teams hinter den Kulissen, ob sich durch die TV-Übertragung das sonst in den Anschlussvorstellungen zu erwartende Publikum nicht zu sehr reduzieren würde. Das wäre ein wahrlich trauriger Nebeneffekt, denn diese »Orangen«-Produktion ist ein erfrischend kurzweiliges Vergnügen, das live zu erleben wirklich Spaß macht.

Der Regiestil von **Dmitri Bertman** ist frech, bissig und modern und vermittelt sich über die konservativen Tugenden eines langjährig eingespielten Ensembles: engagierter Teamgeist, aktionsreiche Bühnenausnutzung, hohe Musikalität und spartenübergreifende darstellerische Qualitäten. Paradebeispiel ist der Chor, der sich stilvoll und engagiert in Kostümen der blasierten High-Society und der lebensfrohen Commedia dell'arte bewegt, der trotz temperamentvoller Tanz-, Lauf- und Springchoreografien ausgewogen und rund intoniert und der den berühmten Aufmarsch der Ballgäste gar als faszinierende Schlittschuh-Revue absolviert. Für das Spiel auf der Bühne reichen ein Metallgerüst, sechs Bildschirme und große rollende Schrankkoffer, auf denen Personen herumklettern, in denen man sich verstecken kann, die aber auch als eigenes Bühnenbild wie die Küche stehen können.

Die prallen Typen dieser Oper werden in satirischer Überzeichnung zwischen Tragik und Komik charakterisiert. Da ist der sonor und schwarz intonierende König von **Priit Volmer**, der groß und hager die Katastrophen aussitzt mit Joga und Meditation, unterstützt vom zuverlässigen Pantalone des **Rauno Elp**. Dass der mit kernigen lyrischen Bögen und pointierter Lautmalerei spielende Prinz des **Mart Madiste** zum trübsinnigen Hypochonder mutiert, ist logisch, sitzt er doch am liebsten vorm Computer und fährt imaginäre Autorennen. Truffaldino ist der zur guten Laune verdampte hyperaktive Gegenpol. Sein Interpret **Urmas Pöldma** artikuliert mit bodenständig schönem Bariton, steppt, jongliert und karikiert in verzweifelter Papageno-Fröhlichkeit und ist sich der Lachreaktionen gewiss, wenn er beim Erheiterungsball für den Prinzen historische bekannte Prügelzenen auf die Monitore projiziert, unter anderem die berühmte Schlägerei Wladimir Schirinowskis 1995 mit einer weiblichen Abgeordneten in der russischen Duma. Die Intriganten, also die Prinzessin Clarice der **Helen Lokuta** und der Premierminister Leandro von **Jassi Zahharov**, gefal-

len durch souverän akzentuierte Rollengestaltung. **Heli Veskus**, **Vaino Puura** und **Riina Airene** beweisen in der Zaubererclique von Fata Morgana, Celio und Smeraldina Spaß an dramatischen Effekten und dämonischer Komödie. Den Teufel Farfarello als Nachrichtensprecher zu deuten ist markant boshaft, die musikalische Analyse von **René Soom** ebenfalls. Die drei in den geliebten Orangen versteckten Prinzessinnen haben abgesehen von beneidenswert schlanken Figuren auch angenehm schmeichelnde Stimmen: **Maire Haava** und **Valentina Taluma** sind die attraktiv und komisch artikulierenden Linetta und Nicoletta, als die den Prinzen gewinnende Ninetta zeigt sich **Kristina Vähi** witzig theatralisch und lässt sowohl mädchenhafte Leichtigkeit wie hehre Dramatik erklingen. Der kräftige Bassist **Mart Laur** nutzt den herrlich deftigen Auftritt der um ihre drei Orangen geprellten Köchin, um neben der ohnehin schon etliche Lacher garantierenden Rollenkonzeption auch noch polithistorisch auszuteilen: Während das gesamte Ensemble estnisch singt, intoniert er die mit der Suppenkelle kämpfende Köchin in russischer Sprache.

Arvo Volmer am Pult des Estonian National Opera Orchestra zog mit Verve und Spannung die musikalischen Fäden, koordinierte Schlag auf Schlag Power, Melancholie und überbordenden Spaß und präsentierte Prokofjews spritzige surreale Fantasie als ein Feuerwerk der guten Laune und Selbstironie. Das Publikum feierte das gesamte Ensemble, diskutierte und analysierte und ließ es sich am Rande der Vorstellung mit Orangencocktails und Orangen-Canapés zwischen ästhetisch schlichter Orangen-Deko gut gehen. Und Ministerpräsident **Andrus Ansip** gehörte ebenfalls wie selbstverständlich zu den Opernbesuchern im Zuschauerraum.

B. Kempen

TALLINN
Armastus kolme apelsini vastu
28. jaanuar

Eestis on muusikal hoopis teine tähendus kui Lääne-Euroopas. Lisaks rõõmule seostatakse sellega eelkõige rahvuslikku uhkust ja enesemääratlust. Alates 1865. aastast peavad eestlased iga viie aasta järel laulupidu, mis leiab aset lauluväljakul ehk Tallinna eeslinnas Pirital paikneval hiiglaslikul laulmisplatsil. Kui 1988. aastal hakati siin laulma nõukogude võimu poolt keelatud rahvuslikke viise, sai sellest alguse laulev revolutsioon, mis sillutas tee Balti riikide iseseisvusele. Nii polegi imestada, et vaatamata majanduskriisile ja investeerimisseisakule kulgeb Tallinna imelises juugendstiilis ooperimajas elu oma rütmis edasi, ja kuigi eestlased nii mõneski valdkonnas rihma pingutavad, ei puuduta see kultuuri. Ja alates 2009. aasta septembrist ametis olev Rahvusooper Estonia peadirektor **Aivar Mäe** tuleb oma publiku hetkesoovidele vastu, püüdes laiendada ooperi-, opereti-, balleti- ja muusikalirepertuaari esmajoones komöödiade suunas. Ta suutis isegi korraldada uue aasta esimese uuslavastuse, Sergei Prokofjevi satiirilise muinasjutu „Armastus kolme apelsini vastu“ otseülekande televisioonis ja sai teise TV kanali nõusse kandma etendusega paralleelselt teles üle ka kogu ooperimaja lavatagust meeleolu. Palju ärevust ja äärmiselt täpset ettevalmistust nõudev põnev ettevõtmine, mis pani etenduse kulissidetaguse meeskonna murelikult küsima, ega TV otseülekanne ei kahanda ehk järgnevate etenduste publikut. See oleks tõeliselt kurb kõrvalmõju, sest selle „Apelsini“-lavastuse puhul on tegemist värskendavalt amüsantse lõbustusega, mida on tõeline mõnu saalist jälgida.

Dmitri Bertmani lavastusstiil on jultunud, salvav ja moodne ning laiendab pikki aastaid koosmänginud näitlejaskonna konservatiivseid voorusi: hästitoimiv meeskonnavaim, tegevusrohke lavakasutus, suur musikaalsus ja mängupiire avardav kvaliteet. Musternäiteks on koor, kes stiilselt ja innustunult blaseerunud kõrgseltskonna kostüümides elurõõmsa commedia dell'arte'likkusega ringi liigub, ja mõjub vaatamata temperamentsele tantsu-, jooksu- ja hüppekoreograafiale tasakaalukalt ja väljapeetult, lõpetades aga ballikülaliste kuulsa kogunemise hoopiski paeluva uisurevüüga. Mänguks laval piisab ühest metalltellingust, kuuest ekraanist ja suurtest ratastega kappkohvritest, mida mööda inimesed ronivad, mille sisse võib end peita ja mida võib ka kõõki kujutava omaette lavakujundusena vaadelda.

Ooperi eredad tegelaskujud tuuakse välja traagilise ja koomilise piirimail. Selliseks on **Priit Volmeri** kõlav ning musta riidetunud pikakasvuline ja kõhetu kuningas, kes saab katastroofidest üle jooga ja mediteerimisega, ja keda toetab usaldusväärne **Rauno Elpi** kehastatud Pantalone. See, et tuumakate lüüriliste poognate ja puänteeritud loodushälte jäljendamisega mängiv **Mart Madiste** prints kurvameelseks hüpohondrikuks muutub, on loogiline, istub ta ju kõige meelsamini arvuti taga ja osaleb kujuteldavas autovõidusõidus.

Vastukaaluks on heatujuline Truffaldino hüperaktiivne. Teda kehastav **Urmas Põldma** artikuleerib kohaliku ilusa baritoniga, stepib, žongleerib ja karikeerib Papageno meeleheitliku rõõmsameelsusega ning on kindel publiku naerus, kui ta rõõmuballil printsile ajaloost tuntud peksustseenid monitorile projitseerib, muuhulgas Vladimir Zhirinovski tuntud löömingu naissoost saadikuga 1995. aastal Vene Riigiduumas. Intrigaanid, **Helen Lokuta** printsess Clarice ja **Jassi Zahharovi** peaminister Leandro on meeldivad tänu iseseisva rõhuasetusega rollilahendustele. **Heli Veskus**, **Väino Puura** ja **Riina Airene** kasutavad Fata Morganana, Celiona ja Smeraldinana dramaatilisi efekte ning naudivad demoonilist komöödiat. Kurat Farfarello tõlgendus teadustajana on markantselt õel, niisamuti **René Soomi** muusikaline analüüs. Kolmel armunud apelsini peitunud printsessil on peale kadestusväärset saleda keha ka meeldivalt meelitav hää: **Maire Haava** ja **Valentina Taluma** on atraktiivsed ja koomilised Linetta ja Nocoletta, printsi tähelepanu võitva Ninettana on **Kristina Vähi** vaimukalt teatraalne ja laseb tüdrukulikul kergusel kõlada üleva dramaatilisusena. Jõuline bass **Mart Laur** kasutab kolme apelsiniga tüssava koka suurepäraselt mahlakat etteastet selleks, et anda niigi mitmeid naerupurskeid esilekutsuvale rollikontseptsioonile veel ka ajaloolispoliitiline värving: kui kogu trupp laulab eesti keeles, suhtleb ta supikulbiga võitleva kokaga vene keeles.

Arvo Volmer Rahvusooper Estonia orkestri dirigendipuldis tõmbas hoo ja pingega muusikalise niite, koordineerides löök löögilt jõudu, melanhooliat ja ülevoolavat nalja, esitledes Prokofjevi vaimukalt sürreaalset fantaasiat hea tuju ja eneseiroonia tulevargina. Publik elas kogu trupile kaasa, diskuteeris ja analüüsis ja tundis end etenduse vahel apelsinikokteili ja apelsini kanapeesid nautides esteetiliselt lihtsa apelsinidekoratsiooni vahel hästi. Ja publikuruumi täitvate ooperiküllastajate hulka kuulus loomuliku enesestmõistetavusega ka Eesti president Toomas Hendrik Ilves.

B. Kempen

Foto kõrval: Stseen lavastusest „Armastus kolme apelsini vastu“